A patronáló tevékenységről

(Folytatás az 1. oldalról)

Szegeden, szinte reggeltől estig az egyetemen vagyok. Ez együttvéve talán több idő, mint amennyit a szegedi oktatók nagy része bent tölt. Így lényegesen könnyebben találnak meg a diákok is.

— A szokásos kérdés: mik a tapasztalatai?

— Tudom például azt, hogy nem jó átvenni alapszervezetet mástól. Ettől eltekintve még kevés nehézséggel találtam szemben magam eddig. Tudok kapcsolatot tartani a diáksággal. Magánéleti problémákkal ritkán jönnek, de megbeszéljük ezek egy részét közösen a taggyűléseken. Olyan kényes kérdés megbeszélésére gondolok, mint például valaki kilóg a közösségből. Hogy ezeket képesek felhozni és megbeszélni nyilvánosság előtt, szerintem ez egy óriási dolog.

Az eddigi pozitív kicsengésű tanári véleményekhez kapcsolódjon egy kedvező diák véleménye is:

— Az én patronáló tanárom *Sonkolyné* tanárnő. Kiválónak tartom a munkáját. Nagyon sokat segített az egyetemen való tájékozódásban, a vizsgákra való felkészülésben, és személyesen is sok emberrel foglalkozott.

És közbelép az „ellenzék”:

Nem vagyunk óvodások!

— Sok tanárt csak úgy bedobnak a „mélyvízbe”, azt sem tudja, mit kell csinálnia. Ebben látom a legnagyobb hibát.

— Szerintem teljesen felesleges a patronáló tanár, nem vagyunk óvodások. A mi alapszervünk sem a patronálástól lett jó. A tanár egész tevékenysége szavakba merül ki. Ha pedig valami személyes probléma volt, azzal inkább más tanárhoz fordultam.

— Nehéz egy jó patronáló tanárt kifogni. Az én esetemben inkább túlpatronálást érzek. Vezetőségi tag vagyok, a saját bőrömön tapasztalom, hogy kevés mozgásszabadságot ad. A legnagyobb segítséget, amit egy patronáló tanár adhat, abban látom, hogy széles síkon képes felmérni az alapszervezet helyzetét. Szerintem csak egy évig szükséges, utána már képesek vagyunk önállóan dolgozni.

— Különösebb értelmét nem látom a patronáló tanár tevékenységének. Lehet, hogy azért ez a véleményem, mert az én tanárom nem elég határozott. Taggyűlésen is csak a megfigyelő szerepét tölti be. Biztos, hogy jót akar, de nem tudja hogy kezeljen bennünket. Szervezési kérdésben sincs sok beleszólása, csak arra jó, hogy az ember reá hivatkozhat, és hogy aláírjon valamit. A beilleszkedésben is a patronáló alapszervnek volt nagyobb szerepe. Talán, amíg tanított bennünket, addig elég jó kapcsolatunk volt vele. Őszinteség? Az nincs...

Mielőtt lezárnánk a vitát, látogassunk el egy ötödéves alapszervezethez. A patronáló tanár *dr. Januzik Tamás*, a Finn—Ugor Nyelvtudományi Tanszék tanársegéde.

— Milyen a patronálás ötödévben, a finisben?

Az alapszerv formálissá válik

— Ötödéveseket patronálok. Sajnos, az átszervezések miatt ennek az alapszervezetnek én már a negyedik, ötödik patronáló tanára vagyok. Mikor átvettem őket, már kialakult munkamódszerrel dolgoztak, különösebb segítségre nem is volt szükség. Ötödévre pedig maga az alapszerv formálissá válik. Ki-ki más-más iskolánál tanít, többnyire ott kapnak társadalmi munkát. Itteni jelenlétük csak pár órára szorítkozik. Gyakorlatilag soha nincsenek együtt. A patronálás pedig épp ilyenkor jelent komoly munkát, például a jellemzések megírásának segítésében.

— Mi a véleménye, őszinték-e önhöz a diákok?

— Nehéz erre a kérdésre válaszolni. Mindenesetre szeretnék minden hallgatóval személyesen is elbeszélgetni, hogy egyéni problémájukat megismerjem. Főleg az érdekelne, hogy hol szeretnének elhelyezkedni és miért pont ott, a szülők a közelben laknak-e stb. A hallgatók egyrésze már meg is kezdte magánakcióit, amiket pedig szeretnének eltitkolni, s így valószínű, hogy nekem sem fogják elmondani. A többi viszont arra vár, hogy a pályázati bizottság segítsen.

— Mik a tapasztalatai a patronálásról?

— A patronálás akkor hálás munka, ha a tanár első évtől ötödévig dolgozhat együtt az alapszervezetével. Nehéz dolog negyedévben kapcsolatot teremteni az ismeretlen társasággal. Egy ötödéves hozzászólása:

— Nagyon jelentősnek tartom a patronáló tanár munkáját az utolsó évben. Nem az egyetlen, de egy jelentős szál, ami még az egyetemhez köt. Emellett úgy érzem, hogy rá vagyunk utalva a segítségére.

Összegezve: *Milyen legyen a jó patronáló tanár?* Legyen fiatal, hogy közel álljon korban a hallgatók problémáihoz. Ugyanakkor legyen tapasztalata is, ne most dobják be először a „mély vízbe”. A kettő legtöbb esetben sajnos nem egyeztethető össze. De azt már meg lehet valósítani, hogy arra alkalmas, határozott, lelkes tanárt jelöljenek ki erre a feladatra. Lehetőleg tanítsa is azokat az embereket, akik az alapszervezetében vannak. Ez is a kapcsolatteremtés egyik eszköze. Jó, ha a patronáló tanár első évtől ötödévig együttmarad az alapszervezettel.

A hallgatók pedig próbáljanak meg bizalommal közeledni a tanárukhoz. Gyakori az az eset, hogy semmit sem tudnak a patronáló munkájáról, nem is néznek utána, ennek ellenére szidják mert divat szidni, mint annak idején az osztályfőnököt. Mi akkor a végső konkluzió? Az elmondottakból az derült ki, hogy maga a rendszer jó, csak személyekre lebontva vannak még hibák...

SCHWARCZ KLÁRA

Szeged fejlődéséről

A kisebb dolgozatoktól az akadémiai monográfiákig sokasuló példa bizonyítja a helytörténetírás föllendülését. Csongrád megyéről és Szegedről is jelentek meg dokumentumkötetek, könyvek, füzetek és tanulmányok, bár a „műhelyek” és kutatók számához, qualitásához viszonyítva kis számban. Ezért fokozott figyelem illet minden új munkát.

Mind témáját, mind a vizsgált korszakot tekintve nagy igényű vállalkozás, több éves kutatómunka, előtanulmány eredménye *dr. Fehér István* tanszékvezető főiskolai tanár most megjelent kötete: *Gazdasági és társadalmi változások Szegeden a felszabadulás után 1945—1962.*

A szerző célja könyvével, hogy „az olvasó, a cselekvő ember figyelemmel kísérhesse azokat a legfontosabb általános és sajátos — ma már történelmi ténnyé vált — átalakulási folyamatokat, amelyek Szegeden a gazdasági, társadalmi szerkezetben a felszabadulástól a szocializmus alapjai lerakásának befejezéséig terjedő időszakban végbementek.”

A helyi levéltárak, a korai évek sajtója és a statisztikai kiadványok anyagának feldolgozása alapján, a nem túl gazdag szakirodalom kritikai ismeretében a szerző három arányos részre tagolja témáját: a két alapvető gazdasági ág és a népesség ismertetésére.

A szocialista termelési viszonyok kialakulása Szeged iparában alcím alatt először a város felszabadulás előtti iparáról — meghatározóan könnyű- és élelmiszeriparáról, a munkásságnak mintegy felét foglalkoztató hagyományos kis- és kézműiparról — kapunk vázlatos képet. A jelentős hadi eseményektől sújtott városokhoz képest a második világháború dezorganizáló hatása Szegeden kisebb volt, az újjáépítés azonban itt is nagy erőfeszítéseket kívánt a munkásságtól, amelyben tömegszervezetei — munkáspártok, szakszervezeti, üzemi- és termelési bizottságok — kiemelkedő irányító és mozgósító szerepet játszottak.

Az állami beavatkozás, majd az államosítás, a kibontakozó tervgazdálkodás gazdasági-politikai következményei, szegedi sajátosságai, eredményei különösen az objektív gátló tényezők és a reakciós körök ellenakcióinak ismeretében figyelemre méltóak. (1947-ben az államosított üzemekben dolgozott a hely munkásság fele; az MKP szegedi szervezete dolgozta ki az első elfogadott tervprogramot stb.)

A szocialista iparosítás koncepciója — a könnyű- és élelmiszeripar mérsékeltebb fejlesztése miatt — és a koncepció torzulásai „hátrányos helyzetbe” hozták a szegedi ipart. Az iparosítás elemeinek: üzembővítés, gépesítés, beruházások (volumenének, megoszlásának és hatékonyságának) kritikai vizsgálata után a szerző megállapítja, hogy az ipar jellege alapvetően nem változott, a munkásság struktúrájában azonban a gyáripari munkásság súlya és aránya döntő jellegűvé vált. A gazdag kronológikus adattárból hadd idézzek röviden: 1962-ben a szocialista iparban több mint 21 000 munkás (99 %) dolgozott, közel négyötöde gyárban, 1939-ben a gyáripari munkások száma 5763 fő (54,63 %) volt.

A művelési ágak megoszlása (58 % szántó, 8 % kert, szőlő) és a törpe birtokosok magas aránya (71,5 % a föld 8,1 %-án) — a mezőgazdaság kedvezőtlen öröksége volt Szegeden. A szerző sokoldalúan — gazdasági, társadalmi és politikai aspektusból egyaránt — vizsgálja a földreformot. A szélsőséges földminőségek, a speciális kultúrák (paprika, szőlő) a kevés kiosztható föld és sok igénylő, a nagy számú kisbérlő motiválta többek között az agrárkérdés megoldását. A bérlők, törpebirtokosok tulajdonosi „status-változását”, a föld megvédését kiemelve — joggal óv Fehér István a földreform túlértékelésétől (1000—1500 igénylő semmit sem kapott, a földhöz juttatottak felszerelése sokszor hiányzott stb.), ugyanakkor a probléma súlyának, a források ellentmondásosságának ismeretében kijelöli a további kutatás feladatait is.

A szerző az agrárstruktúra ellentmondásaival indokolja a mezőgazdaság szocialista átszervezésének első fázisát; bemutatja az alakult szövetkezeti típusokat, az agrárpolitika torzulásainak helyi korrekcióit, az ellenforradalom káros következményeit, az MSZMP elvi alapokon álló gyakorlati tevékenységét a mezőgazdaság gyors ütemű átszervezésében. (1961. májusában Szeged területének 90 %-a szocialista szektorhoz tartozott.)

Szeged a felszabadulás előtt relatív mezőgazdasági népességtöbbletű város volt. A lakosságban bekövetkező struktúra-változások közigazgatási, népességi vonatkozásait (alacsony természetes szaporodás, ipari keresők számának növekedése, nők aránya a termelésben stb.) a szerző a településtudomány modern módszereivel vizsgálja.

A dolgozók szociális, egészségügyi és kulturális helyzetét tárgyaló fejezetből a felsőoktatási reformok egyik számszerű eredményét idézem: 1938-ban a város két felsőoktatási intézményében 1737 hallgató volt, 1962-ben 4163 fő összesen.

A könyv értékét növeli, hogy az ország második városának felszabadulás utáni gazdasági-társadalmi struktúra-változásait vizsgálja, különösen a korai események kapcsán országosan először jelentkező folyamatokat tár fel. A monográfia elemző kritikája a szakfolyóiratok tiszte; itt csupán hallgatóink és munkatársaink figyelmét kívántam egy új könyv tartalmára irányítani, amely hely- és gazdaságtörténeti szempontból hézagpótló adatgazdagsága, következtetései miatt pedig hasznosítandó a gazdaságpolitika kidolgozásában és alkalmazásában egyaránt.

Végül: kedves számunkra Fehér István könyve, mert az egyetemi-főiskolai műhelyből került ki.

(Bp. 1973. Akadémiai Kiadó. 229 p.)

BEZDÁN SÁNDOR

TDK konferencia

A Juhász Gyula Tanárképző Főiskola Főigazgatósága, Tudományos Diákköri Tanácsa és KISZ Végrehajtó Bizottsága március 8-án pénteken, a Forradalmi Ifjúsági Napok előestéjén főiskolai diákköri és művészeti alkotóköri bemutatót rendezett.

Az egész napos program ünnepélyes megnyitóval kezdődött, amelyen dr. Moholy Károly mb. főiskolai főigazgató az 1972/73. tanév legeredményesebb diákköreinek felajánlott díjakat adta át; a 3000 Ft-os I. fokozatú jutalmat a Történelemtudományi Diákkörnek, a 2000 Ft-os II. fokozatú jutalmat a Magyar Irodalmi Diákkörnek és az 1000 Ft-os III. fokozatú jutalmat a Szociológiai Diákkörnek. Elsőízben részesültek a legkiválóbb diákkörök az erkölcsi elismerésen túlmenően anyagi jutalomban, amelyet saját rendezvényekre, a további munka financiális bázisának megalapozására használnak majd fel. A kollektív munka jutalmazásának feltételeit több szempont alkotta, így a diákkör szervezettsége, tagjainak közéleti tevékenysége, módszerei, dolgozatainak száma stb.

A konferencián és bemutatón megjelentek a testvér felsőoktatási intézmények delegáltjai, a külföldi küldöttek is. Mind a nyitrai, mind a szabadkai Pedagógiai Fakultás 3—3 dolgozattal is képviseltette magát. Ez már a testvérintézmények közötti kapcsolat munkakapcsolat jellegének tervezett és örömmel üdvözölhető erősödésére mutat. A rendezők információs jellegű meghívóikat elküldték a KLTE-nek, az ELTE-nek, a JATE-nek, a SZOTE-nek és a Szegedi Élelmiszeripari Főiskolának. Kettős tendencia megnyilvánulása mutatkozik meg manapság a diákkörök életében, amit úgy nevezhetnénk: nyitás kifelé — a külső kapcsolatok fejlődését értjük ezen, nyitás befelé — ezt célozta az idei, új formában, új keretek között megrendezett házi TDK konferencia és bemutató; hogy tudniillik az alkotókörökben és a tudományos munka területén elért eredményeiket a hallgatók ismertessék tanáraik és hallgatótársaik előtt. Eddig ezek a munkacsoportok viszonylag keveset tudtak egymásról. A program nem volt szoros, az érdeklődők nem csupán az érdekelt tudományterületről hallgathattak előadásokat, de alkalmuk volt bármely diákkör vagy művészeti kör előadásain részt venni. Így egészében a főiskola hallgatóinak aktív, alkotó kutató rétegéről készülhetett sokatmondó keresztmetszet.

A tudományos diákkörök hat szekcióban tartották meg ismertetéseiket, többnyire szabad előadásos 10—15 perces beszámolóikat. A dolgozatokat az egyes szekciók zsürijei bírálták el, vita is volt, jóllehet a diákköri ülésen az ide eljutott dolgozatokat már alaposan megvitatták. A főiskolán működő 16 diákkör, amely általában két; szaktudományi és tantárgypedagógiai alszekcióra oszlik, szinte kivétel nélkül érdekelt volt valamelyik ülésen. 57 hallgató 55 munkája vett részt a konferencián, amely az előre kiadott programnak megfelelően zajlott le. 28 dolgozat jutott tovább a 13 Országos Szakmai Konferenciára, melyet a III. PJOT keretében Szombathelyen rendeznek májusban. A kiállításon 5 művészeti alkotókör: alakrajzi, grafikai, szobrász, textilfestő, fotó vett részt; 15 hallgató 50 munkát állított ki. Az amatőrfilmesek 8 kisfilmet mutattak be. A hivatalos programot záró bemutatón irodalmi és zenei művek hangzottak el, amelyeket az Ének-Zenei Tanszék Tudományos és Művészeti Diákkörének tagjai adtak elő.

A 180 oktatási napból egy hasznos kezdeményezés nyomán a hallgatók most már egy teljes, oktatásmentes napot kaptak arra, hogy alkotó és kutató tevékenységük eredményeit megismertessék egymással, tanáraikkal, vendégeikkel. A konferencián és a bemutatón összesen kb 600 hallgató vett részt valamilyen formában, ez viszonylag nagy százaléka a főiskola diákságának. A rendezvény irányítói, szervezői remélik, hogy a kritikai avagy pártoló visszhang sem marad el, a konferencia és az egész tudományos diákköri munka kisugárzása hatni fog, bekapcsolódásra serkent még sokakat.

Az Általános Pedagógia, magyar irodalom tantárgypedagógia szekcióból továbbjutott Csengeri Mária, Kovács István, Lakossy Judit, Csiszár Piroska, Hidvégi Éva, Szücs Irén, Takácsné Zsíros Judit (IV. évf.), Gubacsi Erzsébet, Szappanos Éva (III. évf.), a Pszichológia, testneveléspedagógia szekcióból továbbjutott: Bencsik János (IV. évf.), Szőllősi Irma, Laczkó Péter — Lesti István (III. évf.) és Gyenes Katalin (II. évf.) dolgozata.

Természettudomány és tantárgypedagógia szekcióból továbbjutott: Szabó Margit, Virágh Margit, Gyülvészi Piroska, Pagella Anna, Drozdik Mária (IV. évf.), Hatvani Erzsébet — Homok Terézia Kiss Judit (III. évf.), Bartha László (I. évf.) dolgozata. Ifjúsági mozgalom és népművelés szekcióból továbbjutott: Csüllög Mária, Szira Erzsébet, Kovácsné Szekeres Ilona (IV. évf.), Mészáros László (III. évf.), Lőkös Erzsébet, Lapu Mária, Ricsei Edit, Váradi Iván (II. évf.) dolgozata. Ők képviselik tehát a főiskolát a XIII. Országos Szakmai Konferencián.

Az Országos Tudományos Diákköri Konferenciára továbbjutott a Pszichológia, testneveléspedagógia szekcióból: Perjés András (III. évf.), Magyar nyelvészet, történelemtudomány szekcióból Heltai Bálint, Vidra Klára, Romsics Ignác, Komár Irén, Bálint Ildikó (IV. évf.), Magyar irodalom és zeneelmélet szekcióból Berta Tibor és Kőszegi Péter (I. évf.), Természettudomány és tantárgy pedagógia szekcióból: Tóth Pál (III. évf.) dolgozata. A zsüri publikációra javasolta Romsics Ignác második dolgozatát.

Közösségformálók

Másfél éve közfelháborodást okozott egy kollégiumi gyűlésről írt cikk. Most már optimistább beszámolóra van lehetőségünk — ugyanabból a kollégiumból. Talán elindult egy lassú változás a főiskolai kollégiumi életben: legalábbis ezt bizonyítja a március 5-i este. A Teleki Blanka kollégium lányait annak idején érdektelenséggel, közömbösséggel vádoltuk. S ha ezen az estén nem is eget verő gondolatok hangoztak el, — mégis: a lányok már foglalkoznak környezetükkel, más érzelmi kapcsolat fűzi őszsze őket — egy kicserélt, átfestett lámpával. Nem, nem gúnyolom őket, hiszen ha valaki környezetével foglalkozik, ha észreveszi a rútságot, ha szebbet akar — ez már elvezet a továbblépéshez, amikor már nemcsak a tárgyak, hanem az emberek is érdeklik őket, amikor esetleg már a szobatársak „szépítése, átformálása” is felvetődhet. S ez annál inkább bekövetkezhet, mert az igény meg van rá, hiszen az elmúlt időszak értékelése során a mostani kollégiumgyűlésen kiderült hogy van mit tenni ezen a téren.

Az új Kollégiumi Bizottság helyzete nem könnyű, de mégis szerencsés: jó légkörben kezdheti meg munkáját. Persze, mint ahogy egy fecske nem csinál nyarat, úgy egy Kollégiumi Bizottság sem oldhat meg minden problémát egymaga, csak közösségükkel együtt. Erre álljon itt példaként a 408-as szoba, ahol Váradi Kati mint KB tag hét lelkiismeretes segítőtársra akadt. Az egyre színvonalasabban (sőt remekül) működő stúdió, az ötletes agitáció — informálás (azaz a plakátok) és a kollégiumi gyűlésen még egészen frissen élő kitűnően sikerült maszkabál eredménye munkájuknak. Azt hiszem, a két kiló a tisztasági versenyben nyert jutalomsonka nem is kerülhetett jobb gyomrokba (hiszen egy—két nap alatt úgyis lerohangálják). A közös munka remek szobaközösséget alakított ki, s ha más nem is, de ez már nagy eredmény. Reméljük, a példa követésre talál, s az új kollégiumi bizottság vezetésével igazi közösségek alakulnak ki hamarosan a Telekiben. A most megválasztott Kollégiumi Bizottság titkára *Kiss Zsuzsa*, tagjai: *Gelniczky Mária, Sándor Franciska, Timár Ágnes, Kiss Edit, Rúzs Molnár Katalin, Váradi Katalin, Nagy Rozália, Izsó Ágnes, Lovasi Zsuzsa és Vida Ágnes.*

— drozdik —